

VERGİ USUL KANUNU ve TÜRK TİCARET KANUNU AÇISINDAN TEMSİL

Tamer TÜNEL (*)

1 - GİRİŞ

Günümüz şartlarında gerek ticari hayattaki ilişkilerde gerekse olağan hukuki işlemlerde bulunmak isteyen kimselerin her zaman için bu işlemleri bizzat yapmaları mümkün değildir. Şirketler, dernekler, vakıflar gibi tüzel kişilerin nam ve hesabına işlem yapmak, ancak onları temsil eden gerçek kişiler vasıtasıyla mümkündür. Sayılan bu hukuki, ekonomik maddi zorunluluklar ve gereksinimler neticesinde temsil ilişkisinin önemi daha da artmıştır. Bu çalışmamızda Vergi Usul Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'ndaki temsil ve temsilci kavramlarını açıklamaya çalışacağız.

2- VERGİ USUL KANUNU AÇISINDAN TEMSİL

2.1- Temsil

Kelime anlamı bir hukuki işlemin ya da sözleşmenin, temsil olunan bir kimse adına ve hesabına, başka bir kimse (temsilci, mümessil) tarafından yapılması olan temsile ilişkin genel düzenleme Borçlar Kanunu 32 ile 39. maddeleri arasın-

da yapılmıştır. Bununla birlikte, pek çok kanunda da temsil yetkisini, irdeleyen hükümler bulunmaktadır.

Başkasının nam ve hesabına hareket ederek irade beyanı ile temsil ettiği kişiyi hak sahibi veya borçlu kılabilen kişi olan temsilcinin yetkisi, "iradi temsil", "kanuni temsil", "doğrudan temsil" ve "dolaylı temsil" gibi ayrımlar altında incelenebilir. Kaynağını temsil edilenin istek ve iradesinden alan temsil yetkisine iradi temsil, bu şekilde yetkili kılınan kimseye iradi temsilci; kanuna dayanan temsil yetkisine, kanuni temsil, bu tür yetkiye sahip olan kişiye de kanuni temsilci denir. Doğrudan temsilde temsilci, temsil olunan kişinin adına ve hesabına hukuki işlem yapmakta; temsilcinin gerçekleştirdiği hukuki işlemin sonuçları doğrudan temsil olunan kişi üzerinde doğmaktadır. Dolaylı temsilde ise, temsilci kendi adına fakat başkası hesabına işlem yapmaktadır. Bu şekilde gerçekleştirilmiş bir işlemin hukuki sonuçları temsilci üzerinde doğmakta ve bunların sonradan temsilciden temsil olunana devredilmesi gerekmektedir.

(*) Vergi Denetmen Yardımcısı

2.2-Temsilci ile Sorumlunun Karşılaştırılması

213 Sayılı VUK' nun 8. maddesinde mükellef, vergi kanunlarına göre kendisine vergi borcu te-rettüp eden gerçek ve tüzel kişi; sorumlu ise verginin ödenmesi bakımında alacaklı vergi dairesi- ne karşı muhatap olan kişi olarak tanımlanmıştır. Sorumluluk halinde vergiyi doğuran olayla ilişki- si olmayan üçüncü kişiler vergisel ödevler baki- minden vergi dairesine karşı muhatap tutulmak- tadır. Oysa temsilci, verginin asıl borçlusu olma- dığı gibi, vergiyle ilgili ödevleri yerine getiren ki- şisi de değildir. Temsilci, temsil ettiği kişinin kanu- ni ödevlerini o kişinin nam ve hesabına yerine getiren kişidir.

Diğer farklılık ise ehliyet açısından ortaya çık- maktadır. VUK' nun 9. maddesine göre, mükelle- fiyet ve vergi sorumluluğu için kanuni ehliyet şart değildir; çünkü vergi hukukunda ehliyetin temeli vergi ödeme gücüdür. Fiil ehliyetine sahip olma- yan birinin vergi mükellefi ve vergi sorumlusu olabilmesinde yasal hiçbir engel yokken; kanuni temsilci olması kanunen yasaklanmıştır. Aynı şe- kilde mükellef ve vergi sorumlusu olma bakımın- dan vergi kanunlarında ayırım yapılmamasına karşı, kanuni temsilcinin tüzel kişi olamayacağı ve gerçek kişi olması gerektiği belirtilmiştir. Bu açıklamalardan anlaşılan vergi hukukundaki so- rumluluk müessesesinin bazı ödevler bakımın- dan temsil yetkisini de içeren daha genel bir kav- ram olduğudur.

2.3- Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğu

Kanuni temsilcilerin sorumluluğu, Vergi Usul Kanunu ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda ayrı ayrı düzenlenmiştir.

VUK' nun 10. maddesinde, 'Tüzel kişilerle kü- çükler ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tü- zel kişiliği olmayan teşekküllerin, mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen

ödevler kanuni temsilcileri, tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri idare edenler ve varsa bunların tem- silcileri tarafından yerine getirilir.' denilmektedir.

Kanuni temsilciler tüzel kişilerde müessese- nin müdürü; gerçek kişilerde ise veli, vasi ve kay- yımdan oluşur. Temsil edilenin konumuna göre farklılıklar arz etmekle beraber, vergileme ile ilgi- li ödevleri yerine getirmekle yükümlü temsilciler vergi kanunlarına aykırı olan hareketleri nede- niyle vergi aslı, vergi cezası ve gecikme faizlerin- den belirli şartlarda sorumlu tutulmaktadır.

Vergi hukukunda vergi alacağının esas itiba- riyle vergi mükellefi ve sorumlusu tarafından ödenmesi benimsenmiştir. Asıl olan bu olmakla beraber bazı durumlarda vergi alacağı asıl borç- lusu tarafından ödenemeyebilir. Kanuni temsilci- nin sorumluluğunun doğmasına esas teşkil eden nedenlerden birisi; süresinde ödenmeyen vergi alacağının asıl borçlu bulunan kimsenin mal var- lığından tahsil imkânının kalmamış olmasıdır. Burada söz konusu olan imkânsızlık maddi im- kansızlıktır. Alacağın yasalarda öngörülen başvu- ru yollarının sona ermesi sebebiyle yitirilmesi du- rumunda ortaya çıkan hukuki imkânsızlık da, ka- nuni temsilcinin sorumluluğu doğmamaktadır.

Kanuni temsilcinin sorumlu tutulabilmesinin bir diğer şartı da, tüzel kişiye düşen ödevlerin ka- nuni temsilci tarafından yerine getirilmemiş ol- masıdır. Bu sayılan sebeplerin dışında vergisel ödevlerin yerine getirilmesinde kanuni temsilci- nin kasıt ve ihmalinin bulunması da sorumluluk doğuran sebeplerden sayılmıştır.

Sorumluluğun düzenlendiği bir diğer kanun olan Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un mükerrer 35. maddesinde ise, kanuni temsilci kendisine düşen ödevleri yerine getirsın veya getirmesin, mükellefin mal varlığından alı- namayan kamu alacaklarını kendi mal varlığın- dan ödemekle sorumludur. Kanuni temsilci bura-

da da ödediği kamu borcu bakımından asıl kamu borçlusuna rücu etme hakkına sahiptir.

Görüldüğü gibi VUK ile AATUHK arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. VUK' nun 10. maddesinde kanuni temsilci bakımından kusur sorumluluğu; AATUHK' nun mükerrer 35. maddesinde ise kusursuz sorumluluk halleri kabul edilmiştir. Vergi ve bağlı alacaklar için hangi hükümlerin uygulanacağı konusunda bazı tereddütler ortaya çıkmıştır. Bu konuda Danıştay'ın görüşü, VUK kapsamındaki kamu alacakları için VUK hükümlerinin, diğer kamu alacakları için ise, AATUHK hükümlerinin uygulanması gerektiği yönündedir.

2.4- Kanuni Temsilcinin Sahip Olduğu Yetkinin Kapsamı

2.4.1- Tebligat Kabul Edebilmesi:

Vergi hukuku belirli şartları sağlaması halinde kanuni temsilciye birçok yetki vermiştir. Bunlardan birincisi VUK' nun 94. maddesinde de sayılan tebligat kabul etme yetkisidir. Anılan kanun maddesinde, tebligatın mükellefe, kanuni temsilciye, iradi temsilciye, cezaya muhatap olanlara, tüzel kişilerin yasal temsilcilerine, tüzel kişiliği olmayan kuruluşların idareci veya iradi temsilcilerine, kamu idare ve kuruluşlarında en yüksek amire, bunların yardımcılara ya da yetkili kılınan memura yapılabileceği belirtilmektedir. Ancak Danıştay, temsilciye tebligat yapılabilmesi için ya temsil belgesinde vergiye ilişkin konularda tebligat kabul etmeye yetkili olduğunun açıkça belirtilmesini ya da genel olarak temsilcinin mali konularda her türlü işlemleri takibe yetkili bulunduğu nun temsil belgesinde belirtilmesini aramaktadır.

2.4.2- Beyanname Verme Yetkisi:

Beyan esasının geçerli olduğu vergi sistemimizde, mükelleflerin temsilcileri aracılığıyla beyanname verebileceklerine dair açık bir hüküm

bulunmamakla beraber Gelir Vergisi Kanunu'nun 'Beyan Esası' başlıklı 83. maddesinde, "Hilafına hüküm olmadıkça, gelir vergisi mükellefin veya vergi sorumlusunun beyanı üzerine tarh olunur." şeklindeki ifadesinden, temsilci aracılığıyla beyan-namenin verilebileceği anlamı çıkmaktadır.

2.4.3- Vergi Davalarını Takip Edebilmesi:

Mükellefler, vergi sorumluları ve kendilerine vergi cezası kesilenler vergisel uyuşmazlıklarda dava haklarını temsilcileri aracılığıyla kullanabilirler. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 35. maddesi, yargı yetkisini haiz kuruluşlarda gerçek ve tüzel kişileri temsil etme tekeli yalnızca baroya kayıtlı avukatlara vermiştir. Bu sebeple, mükellefler vergi yargısında kendilerini ancak avukatlar aracılığı ile temsil ettirebileceklerdir.

2.4.4- Vergi Alacağıyla İlgili Olarak

Mahsup ve İade Beyanında Bulunabilmesi:

Vergi kanunlarında düzenlenmemiş olmasına rağmen kanuni temsilci, vekâletnamede iadesi talep edilen veya mahsubu istenen verginin cinsi, miktarı ve yılı (dönemi) gibi hususların yer alması şartıyla iade veya mahsup talebinde bulunulabilecektir.

3- TÜRK TİCARET KANUNU AÇISINDAN TEMSİL

3.1- Tacir Yardımcıları Açısından Temsil

Ticari hayatta işletmeyi tacirin kendisi veya temsilcisinin işletmesi esas olmakla birlikte bunlar ticari etkinliklerde bazı yardımcılara ihtiyaç duyarlar. Bu yardımcılar tacire bağımlı olan ve olmayan yardımcılar şeklinde gruplandırabiliriz.

3.1.1- Bağımlı Tacir Yardımcıları:

3.1.1.1- Ticari Mümessil:

Tacir yardımcılar içerisinde en geniş yetkiye sahip olan ticari mümessil, işletmenin işlerini

idare etmek ve işletme ile ilgili hukuki işlemleri ticaret unvanına vekaleten veya benzeri bir kelime ekleyerek müvekkil yerine imza atmak suretiyle yetkili kılınan kişidir. Ticari işletmenin gayesine dahil her türlü hukuki tasarrufu işletme sahibi olan tacir adına yapabilir. Kısaca ticari mümessil, işletmenin amacına ulaşabilmesi için faaliyet konusuna giren her türlü işlemi yapabilir; ancak işletmenin ortadan kalkmasına, tasfiyeye girmesine yol açabilecek işlemleri yapamaz. Özel yetki verilmedikçe işletmeyi devredemez, işletme üzerinde rehin hakkı kuramaz, müvekkili olan tacirin iflasını isteyemez. Aynı şekilde müvekkili olan tacirin hukuki yapısını değiştirecek işlemlerde bulunamaz.

Ticari mümessil, ticari işletmelere atanabileceği gibi esnaf işletmelerine de atanabilir. Ancak atanacak mümessilin gerçek kişi ve doktrindeki hakim fikre göre de tam ehliyetli olması gerekmektedir. Kamuya yararlı dernekler ve kamu tüzel kişileri ticari işletme işletmeler dahi tacir sayılmazlar; fakat gerek kamuya yararlı dernekler gerekse kamu tüzel kişilikleri işlettikleri tüzel kişiliğe sahip olmayan işletmeler için ticari mümessil atayabilirler. Velayet altındaki küçüklere ait işletmeler için de velileri ticari mümessil atayabilir.

Ticari mümessilin temsil yetkisi; azil, istifa, ölüm, fiil ehliyetinin kaybı, iflas, işletmenin devir ve tasfiyesi halinde tescil ve ilan ile sona erer.

3.1.1.2- Ticari Vekil:

Ticari vekil, ticari mümessilin sıfatına sahip olmaksızın bir ticari işletmenin bütün işleri veya belirli bazı işlemleri için işletme sahibi tarafından temsile yetkili kılınan kimsedir. Eğer ticari vekil tacir tarafından ticari işletmenin tüm işlerini yapmak üzere atanıyorsa, bu kişiye genel yetkili ticari vekil; belirli bazı işlerini yapmak üzere atanıyorsa, bu kişiye de sınırlı (özel) yetkili ticari vekil denir.

Ticari vekilin atanması hiçbir şekle bağlı değildir. Atama iradesi, açık veya zımni olabilir. Ticari mümessilden farklı olarak işletmenin bulunduğu yer dışında temsil yetkisi yoktur. Ticari vekilin temsil yetkisi de ticari mümessil gibi sona erer ancak tescil şartı yoktur.

3.1.1.3- Seyyar Tüccar Memuru:

Ticari işletmenin faaliyet çevresini genişletmek ve merkez dışındaki yerlere de yaymak için ticari işletmenin sahibi adına işlem yapmaya yetkili kılınan kişidir.

3.1.2- Bağımsız Tacir Yardımcıları:

3.1.2.1- Ticari İşler Tellalı:

Genel olarak tellallık Borçlar Kanununda düzenlenmiş olmasına karşın, ticari işlerde taraflara sürekli bağlı olmadan ücret karşılığında ticari sözleşmelerin yapılmasına aracılık etmeyi meslek edinen ticari işler tellallığı Ticaret Kanununda düzenlenmiştir.

Hiçbir şekle tabi olmayan tellallık sözleşmesi, açık veya zımni, yazılı veya sözlü olarak yapılabilir ve varlığı da tanık dahil her türlü delille ispat edilebilir. Fakat taşınmaz mal satışı tellallığına ilişkin sözleşmenin yazılı şekilde yapılması şarttır. Kural olarak sona erme aracılık faaliyetini gerektiren işin bitirilmesi, tellallık ilişkisini sona erdirir. Bunun dışında, ölüm, azil, istifa, ehliyet-sizlik, kararlaştırılmış sürenin sona ermesi gibi sebeplerde tellallık ilişkisini sona erdirir.

3.1.2.2- Acente:

Ticaret Kanunu'nun 116. maddesinde düzenlenen acente, bağımlı tacir yardımcıları gibi bir sıfatı olmaksızın bir mukaveleye dayanarak belirli bir yer veya bölge içinde devamlı bir şekilde ticari işletmeyi ilgilendiren akitlerde aracılık etmeyi veya bunları o işletme adına yapmayı meslek edinen kimsedir.

Uygulamada yazılı olarak yapılmakla beraber, esas itibarıyla hiçbir şekle tabi olmayan acentelik sözleşmesi, bir acenteye sözleşme yapma yetkisi veriyorsa bu yetkinin yazılı bir belgeye bağlanmasını, ticaret siciline tescili ve ilanının yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Müvekkil, acentenin bölgesi içinde başka birine acentelik hakkı veremeyeceği gibi, acente de aynı yer veya bölge içinde birbirleriyle rekabette bulunan ticari işletmeler hesabına aracılık yapamaz. Acentelik sözleşmesi, belli bir süre için yapılmışsa sürenin sona ermesiyle; belirsiz süreli sözleşmelerde üç ay önceden feshi ihbar ile ve ölüm, iflas, taraflardan birinin hacir altına alınması ile sona erer.

3.1.2.3- Komisyoncu:

Borçlar Kanununda düzenlenen komisyoncu, ücret karşılığında kendi namına ve müvekkili hesabına kıymetli evrak ve menkul eşya alım ve satımını üstlenen kişidir. Komisyon sözleşmesi süreli bir ilişki olmadığı için verilen emrin ifası ile son bulur. Bunun dışında azil ve istifa da sona erme sebeplerindendir.

3.2- Sermaye Şirketleri Açısından Temsil:

3.2.1- Anonim Şirketlerde Temsil:

Anonim şirket, bir ticari unvana sahip olup esas sermayesi belirli paylara bölünmüş olan ve borçlarından dolayı yalnız mal varlığı ile sorumlu bulunan şirkettir.

TTK'nın 317. maddesinde de belirtildiği üzere, anonim şirketlerde temsil, kural olarak iç ve dış ilişkide yönetim kuruluna bırakılmış yetki ve görevdir. Bu yetkiyi sözleşmede şirketin temsiline ilişkin bir düzenleme içermiyorsa yönetim kurulu üyelerinden başkan, başkan yardımcısı ve yönetim kurulu üyeleri eşit olarak kullanır.

Kanunda da belirtildiği gibi temsil yetkisi yönetim kurulunun en başta gelen görevidir. Ana kural bu olmakla birlikte bazı durumlarda şirket, başka organ veya kişiler tarafından temsil edilebilir. Temsil yetkisi sözleşmede hüküm bulunmak şartıyla pay sahibi olmayan üyelere veya müdürlere bırakılabilir. Ancak yönetim kurulu üyesi olmayan murahhas müdürlere temsil yetkisi veriliyorsa, Ticaret Kanunu yönetim kurulu üyelerinden de en az birisinin temsil yetkisine sahip olmasını şart koşmuştur.

Temsil yetkisinin kullanılması yönünden ise sözleşmede başka bir düzenleme yapılmamışsa TTK'nın 321/3. maddesi gereğince 'birlikte temsil' ilkesi uygulanır. Buna göre şirketin üçüncü kişilere karşı, pay sahipleriyle yaptığı işlemler gereğince temsile yetkili olanlardan ikisinin imzası yeterlidir, buna 'çift imza kuralı' denir. Temsilde çift imza kuralı geçerli olmakla birlikte, ihbar, ihtar ve tebligatlar yönetim kurulu üyelerinden herhangi birisine de yapılabilir. Anonim şirketin iki kişi ile temsil edileceği konusunda karar alınıp tescil ve ilan edilmiş olmasına rağmen ortaklık adına tek başına imza atan kişi bu hukuki işlemten dolayı kendisi sorumlu olur.

Yönetim kurulunca, temsil yetkisi kullanılıp üçüncü kişilerle ortaklık adına girilen işlemlerden ve yapılan sözleşmelerden doğan hak ve yüklenilen borçlar ortaklık tüzel kişisine aittir. Yönetim kurulu üyeleri bu işlem ve sözleşmelerden bizzat sorumlu olmazlar. Hatta yönetim kurulu üyelerinin, bu sıfatları ile yönetim ve temsil görevlerini gördükleri sırada üçüncü kişilere karşı işledikleri haksız fiillerden dolayı dahi ortaklık sorumludur. Anonim ortaklık söz konusu sorumluluğu dolayısıyla uğradığı zararlar için yönetim kurulu üyelerine dönebilir.

3.2.2- Limited Şirketlerde Temsil:

Limited şirket, iki veya daha fazla gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulup, iktisadi konularda faaliyet gösteren, şirket borçlarından sadece şirketin mal varlığı ile sınırlı olarak sorumlu bulunduğu, esas sermayesi belirli ve bu sermaye ortakların esas sermaye paylarının toplamına eşit olan şirkettir.

Esas itibarıyla TTK'da anonim şirketlerin temsiline ilişkin düzenlemeler limited şirket müdürleri hakkında da uygulanmaktadır. Yani 'çift imza kuralı' ve 'temsil yetkisi' limited şirketler için de geçerlidir. Limited şirket, esas itibarıyla bizzat ortaklar tarafından idare ve temsil edilir. Şirket ana sözleşmesi veya genel kurul kararıyla bir düzenleme yapılmamışsa şirketi temsile yetkili olanlar, hep birlikte şirketin amaç ve konusuna uygun olan her türlü işlemi şirket adına yapma hakkına sahiptirler.

Anonim şirketlerde olduğu gibi limited şirketlerde de temsil yetkisi şirket ortakları arasında bölünebilir. Ancak kanun bu konuda bazı sınırlamalar getirmiştir. Buna göre, temsil yetkisinin müdürler arasında merkezin ya da bir şubenin işleriyle sınırlandırılması geçerlidir; ancak konu yönünden bölünmesi mümkün değildir. Örneğin, (A)'nın belirli bir tutara kadar olan işlemlerde yetkili olduğu (B)'nin de alım-satım ile ilişkin sözleşmeleri yapabileceğine dair bir sınırlama ticaret siciline tescil edilmiş olsa bile yapılamaz, yapılmış olsa da bu durum iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

TTK'nın 541. maddesi uyarınca şirket ana sözleşmesi veya genel kurul kararıyla şirket işlerinin idare ve temsili, ortak olmayan kişilere bırakılabilir; ancak sonradan şirkete dahil olan ortaklar, ortaklar genel kurulunca temsil yetkisi verilmedikçe idare ve temsil yetkisine sahip olamazlar.

3.2.3- Paylı Komandit Şirketlerde Temsil:

Anonim şirketin bir türünü teşkil eden paylı komandit şirkete, istisnai hükümler dışında anonim şirket hükümleri uygulanır.

Anonim şirketlerde olduğu gibi şirketi temsile yönetim kurulu yetkilidir. Şirket sözleşmesinde gösterilmesi şartıyla temsil yetkisi bir ya da birden çok kişiye bırakılabilir. Şirket sözleşmesinde böyle bir ibare yoksa temsil yetkisi yönetim kuruluna aittir ve bu kuruldan iki imzanın birlikte bulunmasıyla şirket temsil edilmiş olur.

3.3- Şahıs Şirketleri Açısından Temsil:**3.3.1- Adi Komandit Şirketlerde Temsil:**

Bir ticaret unvanı altında, ticari işletme işletmek amacıyla en az bir sınırsız (komandite) ve bir sınırlı sorumlu (komanditer) ortak tarafından kurulan, tüzel kişiliği haiz ticaret şirkettir.

Şirketin yönetim ve temsil yetkisini üzerinde taşıyan komandite ortaklar, şirket borçlarından dolayı üçüncü kişilere karşı, ikinci dereceden, sınırsız ve müteselsil olarak sorumludurlar.

Komanditer ortak ise ortaklığı temsile yetkili değildir. Buna aykırı davranması halinde iyi niyet sahibi üçüncü şahıslara karşı komandite ortak gibi sorumlu olur.

3.3.2- Kollektif Şirketlerde Temsil:

Kollektif şirket, bir ticari işletmeyi, bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla gerçek kişiler arasında kurulan ve ortakların hiç birisinin sorumluluğu şirket alacaklılarına karşı sınırlanmamış olan tüzel kişiliği haiz şirkettir.

Şirketin oluşan irade ve kararının üçüncü kişilere iletilmesini sağlayan bir hak olan temsil yetkisi, ortaklardan birine, bir kaçına ya da hepsine verilebilir. Yönetici ortaklar sadece olağan işleri yapabilirken, olağanüstü işlerin yapılabilmesi için tüm ortakların oybirliğine ihtiyaç vardır.

Eğer ortaklar şirketin yönetimi konusunda herhangi bir düzenleme yapmamışlarsa her bir ortağın şirketi yönetme hakkı vardır, bu hak sadece ‘birlikte temsil’ esası ile tescil ve ilan edilerek sınırlandırılabilir.

Temsil yetkisi bulunanların, temsil kapsamında yaptıkları işlemlerden ve bu görevlerini yerine getirirken işledikleri haksız fiillerden şirket tüzel kişiliği birinci dereceden sorumludur. Ortaklar ise ikinci dereceden, müteselsilen ve sınırsız sorumludur. Ortaklara yönelmek için şirketin sona erme sebeplerinden birinin gerçekleşmesi yeterlidir; ancak, bazı durumlarda şirketin sona ermesini beklemeksizin ortak aleyhine takibe geçmek de mümkündür.

4- DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Temsil müessesesi, genel anlamıyla Borçlar Kanunu’nda düzenlenmiş olmasına karşın Vergi hukuku da temsile ilişkin düzenlemeler içermektedir. Vergi mevzuatında geçen temsil, kanuni temsil olup; iradi temsile ilişkin genel bir hüküm bulunmamaktadır.

Vergi hukukunda kanuni temsilcilerin sorumluluğu iki ayrı kanunda düzenlenmiştir. İlk düzenleme, Vergi Usul Kanunu’nun “kanuni temsilcilerin ödevi” kenar başlıklı 10. maddesinde; diğer düzenleme ise, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’un “kanuni temsilcilerin sorumluluğu” kenar başlıklı mükerrer 35. maddesinde yer almaktadır.

Türk Ticaret Kanunu’nda sayılan sermaye ve şahıs şirketlerinde ise şirketin türüne göre farklı temsil şekli uygulanmaktadır. Sermaye şirketlerinde genel olarak ‘birlikte temsil’ ilkesi benimsenmiştir. Şahıs şirketlerinden adi komandit şirkette sınırsız sorumlu komandite ortak temsil yetkisine sahiptir. Bir diğer şahıs şirketi olan kollektif şirkette ise ortaklardan her birinin ayrı ayrı şirketi idare

hak ve görevine sahip oldukları, şirket sözleşmesiyle veya ortaklarının çoğunun kararıyla şirketin yönetim işlerinin ortaklardan birine birkaçına veya hepsine verilebileceği açıklanmıştır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu
- 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
- 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
- 818 Sayılı Borçlar Kanunu
- AKSAKALLI, Sedat, Anonim Şirketlerde Temsil, Yaklaşım Dergisi, Aralık/2005, Sayı, 156
- UFUK, Mehmet, Tahir, Vergi Hukukunda Temsil, Vergi Dünyası Dergisi, Mayıs/2001
- Makale, Nihat ÇEVİK, Anonim Şirketlerde Temsil Yetkisi ve İmza, Eylül/2009